

БАЦЬКАУШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“

Цана 30 н. фэн.

№ 37 (40)

21 ЛІСТАПАДА 1948 Г.

ГОД ВYДАНЬНЯ 2

ЗН ПАСЯРЭДНІЧАЮЦЬ

СПАЧАТКУ СПЫНЕНЬНЕ БЛЯКАДЫ, А ТАДЫ ПЕРАМОВЫ

Перад тым, як пытаньне Бэрлінскага канфлікту — пасля праваду яго ў Радзе Бяспечнасьці з прычыны савецкага вэта — мае быць пастаўленае на парадку дня пленуму ЗН, вярхоўныя органы Задзіночаных Нацыяў зрабілі яшчэ адну спробу пасярэдніцтва між зацікаўленымі бакамі з мэтай разьвязаньня яго непасрэдна чатырма гаспадарствамі. Гэтак генэральны сакратар ЗН Трыгвэ Лі й прэзыдэнт цяперашняй сэсіі ЗН аўстралійскі міністар замежных справаў Эват зьвярнуліся 14 лістапада з супольным заклікам да шэфу урадаў чатырох гаспадарстваў Трумана, Этлі, Кэя й Сталіна, у якім прызываюць гэтыя чатыры гаспадарствы безадкладна распачаць перамовы ў справе Бэрлінскага пытаньня й прыняць усе меры з мэтай ягонага разьвязаньня.

У гэтым закліку між іншым сказана: «Мы хацелі-б зьвярнуць увагу ўдзельнікаў Маскоўскай канфэрэнцыі на тое, каб былі распачаты непасрэдныя перамовы й прынятыя ўсе іншыя патрэбныя меры з мэтай палогоджаньня Бэрлінскага пытаньня, што ў сваю чаргу дасць магчымасьць узнавіць перамовы ў справе падпісаньня мірных дагавораў зь Нямеччынай, Аўстрыяй і Японіяй... Кажны дзень, што адцягвае разьвязаньне Бэрлінскага пытаньня, абазначае далейшае павялічэньне загрожаньня міру й бяспечнасьці ўсіх нацыяў».

Гэты зварот урадавы дзейнікі ЗША, Вялікабрытаніі

й Францыі прынялі стрымана й сцэптычна, а гэта таму, што — на думку гэтых гаспадарстваў — ён мусіў быць скіраваны да аднаго толькі Савецкага Саюзу, які нясе выключную адказнасьць за Бэрлінскі крызіс. Магчымасьць разьвязаньня Бэрлінскага пытаньня ляжыць выключна ў руках Саветаў, якія, калі хочучь знайсьці выхад з палажэньня, павінны зрабіць толькі адно: спыніць блякаду Бэрліна.

Амерыканскія й брытанскія колы выказваюць зацэпаканьне, што гэтая «мірная афэнзыва» Трыгвэ Лі й Эвата зьяўляецца якраз на руку для савецкай прапаганды. Такая небясьпека павялічваецца яшчэ ў сувязі з паўторнай заявай заходніх гаспадарстваў, што яны ня будуць весці ніякіх перамоваў пад націскам, г. зн. перад спыненнем блякады.

Урады ЗША, Вялікабрытаніі й Францыі 17 лістапада адказалі на заклік Трыгвэ Лі й Эвата. У сваім адказе яны заявілі, што Бэрлінская справа знаходзіцца на парадку дня Рады Бяспечнасьці і толькі Радаю Бяспечнасьці можа быць разьвязанае гэтае пытаньне. Беспасярэднім перамовам у гэтай справе чатырох гаспадарстваў стаіць на перашкодзе блякада Бэрліна.

Ія гледзячы на гэта, Трыгвэ Лі й Эват выдалі супольны камунікат, у якім яшчэ раз заклікаюць усе чатыры гаспадарствы распачаць непасрэдныя перамовы аб Бэрлінскім пытаньні паза Задзіночанымі Нацыямі.

ЗА МАСКОЎСКІЯ ГРОШЫ

РЭВЭЛЯЦЫЙНЫЯ СЫЦВЕРДЖАНЬНІ МІНІСТРА МОША

Францускі міністар нутраных справаў Мош паведаміў 16 лістапада нацыянальнае сабраньне, што камуністы ў Францыі й Бэльгіі фінансуюцца Савецкім Саюзам. Гэтая фінансавая помач выплываецца ім за пасярэдніцтвам аднаго банку ў Францыі, які праўна зьяўляецца французскай собскасьцю, але ў запраўднасьці знаходзіцца ў распараджэньні дзвюх кіруючых савецкіх банкавых інстытуцыяў. Ходзіць тут аб адзін гандлёвы банк у паўночнай Эўропе, спэсрод 100.000 акцыяў якога 99,700 належыць савецкаму дзяржаўнаму банку й савецкаму банку замежнага гандлю. Золата вартасцю некалькіх мільярдаў франкаў, якое зьяўляецца собскасьцю камінфарму, было нядаўна прывезенае ў Францыю. Сьледства ўстанавіла, што ў ліпені швайцарская паліцыя арыштавала аднаго румынскага ўрадаўца, які, як ведама, меў за заданьне займацца разьдзелам камінформаўскіх грошаў між Францыяй і Бэльгіяй. Міністар Мош прыпомніў інструкцыі памерлага генэральнага сакратара камінфарму, Жданава паводля якіх камун. партыям заходняй Эўропы загадавалася, ня гледзячы на вынікі Маскоўскай канфэрэнцыі, што адбывалася летам 1948 г. ў справе Бэрлінскае блякады, прадаўжаць усімі магчы-

ПАЎНОЧНА-АТЛЯНТЫЧНЫ АБАРОННЫ ПАКТ

Сталая камісія Заходняй вуніі, якая цяпер адбывае сваю канфэрэнцыю ў Лёндане, мае ў найбліжэйшых днях — на думку дыпламатычных колаў у Вашынгтоне — прыгатаваць праект Паўночна-Атлянтчнага абароннага пакту. Як ужо паведамлена, нарады ў справе гэтага пакту маюць адбыцца ў Вашынгтоне ў палавіне студзеня наступнага году. Амерыканскія газэты падалі ўжо падрабнасьці французскага праекту гэтага пакту. Ён павінен быць 50-летнім саюзам з забавязаньнем узаемнае ваеннае помачы паміж ЗША, Канадай, Вялікабрытаніяй, Францыяй, Бэльгіяй, Галіяндэяй і Люксембургам.

Згодна пагляду амерыканскіх колаў у Парыжы, успомнены французскі праект ідзе шмат далей, чымсьці можа ў гэтай справе пастанавіць амерыканскі кангрэс, бо ЗША без папярэдняй зьмены сваёй канстытуцыі ня могуць даваць забавязаньняў, што яны аўтаматычна могуць уступіць у вайну.

Паводля паведамленьня Лёнданскай газэты «Сандэй Хронікл», фэльдмаршал Монтгомеры прыгатаваў ужо плян абароны заходняй Эўропы. Згодна гэтага пляну, Вялікабрытанія мае даць у распараджэньне Заходняй вуніі тры дывізіі сваёй рэгулярнай арміі, у тым ліку адну дывізію парашуцкіх, апрача гэтага дзьве заморскія дывізіі, а таксама вялікую колькасьць зьнішчальнікаў і бамбавозаў. Францыя мае даць 15 дывізіяў, у тым ліку тры панічныя й адну парашуцкіх, а таксама аддзел зьнішчальнікаў і бамбовых самалётаў. Гаспадарствы Бэнэлюксу выстаўляюць ад трох да чатырох дывізіяў.

Згодна паведамленьняў з Парыжа, асноваю ўзбраеньня арміі Заходняй вуніі маюць быць амерыканскія даставы. Галоўная Кватэра ваеннай групы Заходняй вуніі будзе знаходзіцца ў Фонтэнэблэ ў Францыі, а галоўнае кіраваньне ў хімічнай вайне будзе ў Лёндане.

Апошнімі днямі галоўнакамандуючы Заходняй вуніі маршал Монтгомеры й амерыканскі міністар абароны Форэстэр адбылі падарожжа па заходняй Эўропе й правалі гутаркі з многімі аўтарытэтнымі дзейнікамі на абаронна-ваенныя тэмы. Заходняэўрапейская прэса, як і некаторыя афіцыйныя асобы сьцьвярджаюць, што галоўнай лініяй абароны заходняй Эўропы на выпадак агрэсіі прадбачыцца лінія Рэйну, на якой маюць быць у хуткім часе пабудаваныя ўмацаваньні. Лінія Пірынеяў прадбачыцца, як апошняя магчымасьць.

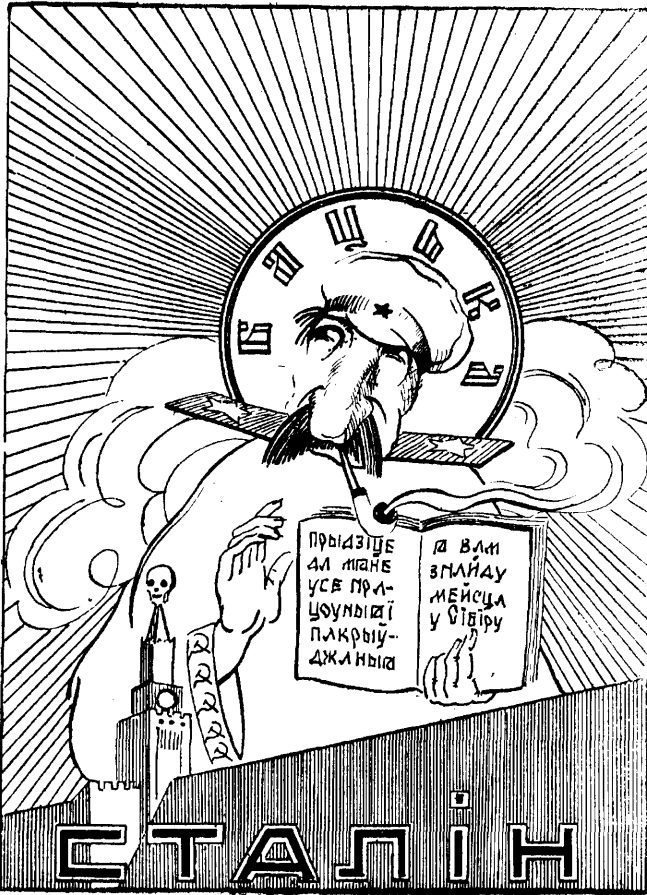
мымі спосабамі змаганьне супраць пляну Маршала. Францускае міністэрства нутраных справаў мае дакладныя дадзеныя, паводля якіх камуністычныя дзеячы Францыі на пачатку верасьня паведамлялі свайму кіраўніцтву, што ўжо ўсё прыгатавана для правядзеньня ў жыццё інструкцыяў камінфарму.

У далейшым сыцвердзіў міністар, што палажэньне ў Францыі паправілася. Вайсковыя аддзелы й надалей астануцца ў занятых імі акругах, што былі абнятыя штрайкам, да таго часу, пакуль не запануе поўны парадак. У выніку штрайкаў і зьвязаных зь імі беспарадкаў было да 12 лістапада раненых 479 паліцыянтаў. У гэтым-жа часе было арыштавана 1041 асобаў, у гэтым ліку 117 немцаў, італьянцаў і палякаў.

Мош паведаміў, што прыгатавана шмат праектаў законаў, якія даюць ураду вялікія паўнамоцтвы для змаганьня з сабатажам. Разьвязаньне аднак камуністычнай партыі было-б памылкай, бо гэта прывяло-б да яшчэ больш небясьпечнага падпольнага руху. Мэтай ураду ня ёсьць змаганьне з камуністычнай дактрынай ані з работніцкай клясай, але з актамі сабатажу.

ДЭ ГОЛЬ ЗДАВЫЎ 45%

Пасьля атрымання вынікаў выбараў у Радэ Рэспублікі (сэнат) з афрыканскіх французскіх калёніяў ўстаноўлена, што спэсрод 300 выбраных усіх дэпутатаў 135 зьяўляюцца прыхільнікамі Дэ Голя, 125 прыхільнікамі ўрадавых партыяў, а камуністычныя здабылі толькі 20 дэпутатаў і іншыя партыяў стаяць паміж думкамі вялікімі блёкамі й яшчэ не пастанавілі, да якога зь іх прыстаць.

«Вацька працоўных»

АКТУАЛЬНЫЯ ЗАДАНЬНІ

У перадавіцы папярэдняга нумару нашае газэты мы зьвярнулі ўвагу на тое, што толькі такое грамадзянства можа паспяхова выконваць узложаньня на яго нацыянальныя абавязкі, якое зьяўляецца моцным зь ідэалагічнага гледзішча й глыбака прасякнутым нацыянальна-вызвольнай ідэяй свайго народу. У гэтым-жа артыкуле хочым дапоўніць нашыя папярэднія разважаньні й сьцвердзіць, што хаця ідэяная якасьць грамадзянства зьяўляецца найвялікшым і найбольшь вызначальным паказьнікам ягонае нацыянальнае сьпеласьці, аднак гэтага яшчэ недастаткова, каб уважаць яго за поўнавартаснае грамадзянства. Бо могуць быць людзі нацыянальна сьведомыя, глыбака ідэяныя, гатовыя за справу свайго народу пайсьці на ўсё, але калі яны ня будуць прадстаўляць сабою адпаведна зарганізаванага арганізму, які павінен адначасна выконваць рознародныя функцыі, патрэбныя для нармальнага дзеяньня й разьвіцьця агульнанацыянальнага працэсу, дык, зразумела, такія людзі, ня гледзячы нават на найлепшыя хаценьні, нічога паважнага зрабіць ня могуць.

Дык ясна, што побач зь ідэянымі вартасьцямі грамадзянства адыгрывае ня меншую ролю й ступень ягонага арганізацыйнага ўзроўню. Абодвы гэтыя момэнты ўзаемна павінны сябе дапаўняць. Бо калі кажны з нашых грамадзкіх ці палітычных працаўнікоў будзе рабіць толькі тое, што яму ў дадзены момэнт падабаецца, без увязаньня з цэлым грамадзкім працэсам, то атрымаецца такое непажаданае зьявішча, што некаторыя важныя галіны працы будуць занябаныя або й зусім выпушчаныя з пад увагі, а іншыя, часамі менш важныя дзялячкі працы будзе адначасна выконваць вялікая колькасьць людзей, тады, калі зь ёй маглі-б справіцца адзінкі. Адпаведная расстаноўка сілаў для розных галінаў працы зьяўляецца тады першым і асноўным вымаганьнем кожнага зарганізаванага грамадзянства.

Але каб усякая грамадзкая ці палітычная праца была найбольшь мэтазгоднай і прыносіла найбольшую карысьць, павінна яна разьвівацца згодна з вымогамі часу й адказваць найбольшь пяхучым і актуальным патрэбам беларускага нацыянальнага жыцця. Такім парадкам паміж рознымі грамадзкімі заданьнямі нармальна існуе строгае градацыя; бываюць заданьні неабходныя, важнейшыя й менш важныя. Восем-жа адпаведнае рэгуляваньне ўсёе дзейнасьці ў залежнасьці ад розных нацыянальных патрэбаў і іхнае важнасьці магчымае толькі пры добрай і спраўнай зарганізаванасьці грамадзянства.

Без адпаведнай і належна функцыянуючай арганізацыйнай структуры бываюць звычайна дзейнымі толькі адзінкі ініцыятыўныя й творчыя. Затое цэлая маса людзей, якая зьяўляецца няздольнай да праяўленьня собскай ініцыятыўы, астаецца пасыўнай. Але гэтыя людзі могуць быць вельмі карыснымі, калі ім гэтую ініцыятыву даць, іншымі славамі, калі даць ім канкрэтнае заданьне працы й ейны кірунак. Для гэтага ў зарганізаваным грамадзянстве бываюць ахопленыя ўсе ягоныя адзінкі з мэтай прыцягненьня кожнага да такой працы, да якой ён пачуваецца здольным. У грамадзянстве незарганізаваным людзі гэтае катэгорыі бываюць поўнасьцю пасыўнымі й знаходзяцца паза межамі грамадзкага жыцця й працы зь вялікаю шкодаю для справы.

Усе гэтыя момэнты ясна нас пераконваюць, што грамадзкая зарганізаванасьць зьяўляецца вельмі важнай і неабходнай перадумовай нармальнага функцыянаваньня грамадзкага арганізму, ягонага поступу й ягонай поўнавартаснасьці. Таму кожнае дасьпелае грамадзянства, зложанае зь вялізарнае колькасьці людзкіх адзінак, у супольным жыцці прадстаўляе сабою адзіны моцны арганізм, усе складовыя часткі якога судадна працуюць кожная ў згары заплываваным кірунку.

Абсэрвацыя беларускага грамадзкага жыцця на эміграцыі прыводзіць нас да не зусім радасных вывадаў. Праўда, на нелахот розных арганізацыяў паракцае ня прыходзіцца. Мы маем дастатковую колькасьць арганізацыяў палітычных, агульна-грамадзкіх, прафэсійна-грамадзкіх, культурных і іншых. Але гэтая вялікая колькасьць розных нашых арганізацыяў абсалютна не гаворыць аб належнай зарганізаванасьці нашага эміграцыйнага грамадзянства. З пэўнасьцю адвагаю трэба прызнацца, што ў гэтым кірунку мы значна адсталі ад вымогаў часу й нашых нацыянальных патрэбаў, прызнацца на тое, каб, сьцвердзіўшы нашыя адмоўныя бакі, заглыбіцца ў пэсымізм і бязьверы або выстаўляць сабе суровы акт абвінавачаньня, але толькі па тое, каб супольнымі сіламі напавіць усе недахопы нашага нацыянальнага жыцця.

Лішнім тут будзе перацічаць, якія іменна гэта недахопы, ды ілюстраваць іх канкрэтнымі прыкладамі. Кажны беларус, які хоць трохі цікавіцца нашым эміграцыйным жыццём, дастаткова й сам гэта бачыць. Усе мы часта чуем з розных бакоў правільныя й справядлівыя заўвагі, што ў нашым арганізацыйным жыцці на эміграцыі ня ўсё ў парадку й што мінгае трэба зрарганізаваць, зрэфармаваць, напавіць. Мы ўсе ў пераважнай меры або й поўнасьцю звычайна згаджаемся з гэтымі крытычнымі заўвагамі, але найчасцей тады абмежваемся на вышукваньні прычынаў адмоўных бакоў нашага жыцця, а вельмі мала стараемся змяніць іх на бакі дадатныя. Таму якраз тут мы й чам у прынцыпе паставіць сьляньня перад усімі нам тэма актуальнае пытаньне з тым, каб супольнымі сіламі наладзіць нашу эміграцыйную дзейнасьць.

БЕЛАРУСКІ НАРОД ЦЕРПІЦЬ І ЗМАГАЕЦЦА

ГУТАРКА З КАМАНДЗІРАМ БЕЛАРУСКІХ ПАРТЫЗАНАЎ

Гэтымі днямі з нашае Бацькаўшчыны ўдалося пра-брацца ў ангельскую зону Нямеччыны аднаму з удзельнікаў змаганьня за вольную і незалежную Бе-ларусь. У гутарцы із супрацоўнікам «Бацькаўшчыны» ён падаў дакладныя весткі аб жыцці і палажэньні беларускага народу і аб нацыянальным партызанскім руху на Беларусі. Зь ведамых прычынаў ня можам падаць прозьвішча камандзіра беларускага партызанскага аддзелу.

На пытаньне аб палажэньні беларускага народу пад паўторнай балышавіцкай акупацыяй, камандзір адка-заў:

— Вялізарная колькасьць насельніцтва жыве яшчэ ў зямлянках, бо пабудова хатаў ідзе вельмі марудна. Лес трэба красыць або будаваць із скромных прыдзелаў на апал. Дошкі і сталярку трэба вырабляць собскімі рукамі, бо ўсе тартакі працуюць пад моцнай кантро-ляй, а насельніцтва нічога не дастае зь іхнае прадук-цыі. Яшчэ горш із жалезам. Замест цывякоў карыстаю-цца рэзаным дротам і то выструганым із калочага. Вокны ўкладаюць із абломкаў. Крыху сяго-таго дава-ла на пачатку УНРРА. Вопратка таксама парвалася, а аб саматканых няма й гутаркі. Лен прадцў украд-кам на ніткі, бо ўсё падлягае здаваньню. Прыдзелу сітку і корту на вёскі такія малыя, што не хапае на-вет для задавальненьня патрэбаў кіраўнікоў сельпо і калгасаў. У гарадох крыху лепш, але й там нельга зраўняць цяперашняга палажэньня з палажэньнем у 1940 г. Калгаснае будаўніцтва існуе толькі ў газэтах. Калі дзе і запраўды нешта пабудуюць, дык трывае гэта толькі на час адкрыцця, потым звычайна буды-ніна разлазіцца. З гаспадаркаю ў калгасах ня лепш. Жывёлы было вельмі мала. машынаў яшчэ менш. Крыху трактароў дала УНРРА, але хутка іх з калга-саў забралі быццам дзеля недахопу заменных частак. Толькі ў гэтым годзе пачалі абрабляць ізноў адлогі. Лес сякуць і далей. Усё, што толькі надаецца ў лесе на тавар, выразаюць, а астальное раскрадае насельніцтва.

Зь ежаю вельмі дрэнна. Перад скасаваньнем харчо-вых картка, можна было купіць хоць трохі хлеба ды сушанай рыбы, а цяпер і гэтага за чаргой амаль да-стаць немагчыма. Дастаецца затое сёе-тое «па блату». Таму сялянства галадуе. Больш менш ад каляд пачы-наецца па мястэчках і гарадох шуканьне ежы, бо да каляд прынамсі хапае прыхаванай бульбы. Пастаўкі далей такія самыя, аднак часцей, чымсьці раней, бы-ваюць «дабравольныя» здаваньні «лішак». Сярод ся-лянства вельмі мала аднаасобнікаў, бо амаль усіх за-гналі ў калгасы. Карэннага насельніцтва што раз менш, затое прыбываюць усё новыя й новыя людзі. Некаторыя вёскі былі пасяля ваіны зусім пустыя, дык туды прывезьлі татароў і манголаў. Спасярод вярнуў-шыхся зь Нямеччыны некаторыя яшчэ спатыкаюцца, але вельмі рэдка. Усе мужчыны былі змэблізаваныя ў армію. Адразу пасяля ваіны зь Японіяй многія муж-чыны вярнуліся дамоў, а цяпер што раз менш відаць і іх. Шмат забралі на работы і пагналі на ўсход.

На пытаньне, што ведаюць людзі аб эміграцыі, ка-мандзір адказаў: Весткі даходзяць скупыя, аднак ве-дама аб існаваньні камітэтаў. Народ надзеіцца на іх і хацеа ад іх ратунку ў рашучую хвіліну. Усе вераць у хуткую ваіну і пэўныя, што савецкая ўлада будзе зьнішчаная. Перакананыя, што Беларусь будзе неза-лежная дзяржава. У народзе ходзяць чуткі і гутаркі, быццам у Нямеччыне ўжо прыгатаванае беларускае войска, якое знаходзіцца ў баёвай гатоўнасьці. Існуе зайздрасць у насельніцтва да тых, хто апынуўся за-гранічай, і кажны хацэў-бы быць сяньня на эміграцыі. Што тычыцца ўрадаваньня былай Беларускай Цэн-тральнай Рады ў Астроўскага, дык насельніцтва ня можа яму дараваць за ягоную дзейнасьць, асабліва за стварэньне г. зв. абаронных вёсак. Усе спасярод на-сельніцтва, а навет далёкія сваякі ўдзельнічаў абарон-ных вёсак моцна пераследуюцца. Усе мужчыны да-сталі ад 4 да 10 год лягераў, а жанчыны й дзеці вы-сланыя ў Азію. Уратаваліся толькі тыя, што ўцяклі ў лес, затое тым цяжэй пацярпелі іхныя сем'і й сваякі.

На запытаньне аб дзейнасьці беларускіх партызанаў, было высьнена: Пасяля адыходу немцаў, мы тварылі вялікія аддзелы. Праводзілі ўзрывы цягнікоў, кіравалі цэлымі павятамі-раёнамі. Так можа ведама вам аб разьбіцці васнага транспарту каля Слоніма? Спале-на тады 20 грузавікоў і выбіта ўсю абсаду цягніка. У Крывічох каля Маладэчна быў здабыты цэлы цягнік амуніцыі. Нажаль, ня было магчымасьці ўсяго за-браць.

Але ўжо вясной 1946 г. палажэньне моцна пагоршы-лася. Найбольш бяды зь ежаю, бо й самі жыхары га-ладуюць. Таксама не хапае амуніцыі. Запасы, што на-рабілі ў 1944 — 45 г., ужо разыйшліся. Новага здабыць няма дзе. Таму ў 1946 г. было пастаноўлена расфарма-ваць аддзелы на малыя мясцовыя групы ад трох да дзесяціх чалавек. Такая група ходзіць із зброяю і ха-ваецца ад міліцыі. Акцыі цяпер праводзяцца толькі ў часы кампаніяў пры малой колькасьці «гуляючых» саветаў. Да акцыі зьбіраецца некалькі аддзелаў, далу-

найлепш, наладзіць яе так, каб пры найменшай затра-це энэргіі давала яна найбольшыя вынікі.

А таму перад намі, як паасобнымі грамадзкімі адзін-камі, так і перад цэлымі арганізацыямі няўхільна ста-яць тры наступныя заданьні:

1. Арганізацыйна ахапіць як мага ўсіх беларусаў на эміграцыі з тым, каб уцягнуць іх у наш агульны пра-цэс нацыянальнае працы паводля магчымасьцяў і здольнасьцяў кожнае паасобнае адзінкі.

2. Рацыянальна расставіць усе нашыя актыўныя сі-лы, як паасобных арганізацый, так і людзей у іх, і так разьмеркаваць іхную дзейнасьць, каб пазбавіцца ненармальнае аднастароннасьці й адпаведна ахапіць усе чыста галіны нашае палітычнае, грамадзкае, куль-турнае і ўсякае іншае нацыянальнае працы як на ну-траным, так і на вонкавым фронце.

3. Усёй нашай дзейнасьці надаць найбольш мэтазгод-ны кірунак, смага ўзалежніць яе ад найбольш няку-чых, актуальных і важных патрэбаў нашага нацыя-нальнага жыцця ды павязьць яе з агульнымі вымога-мі сучаснасьці й бліжэйшай будучыні.

Гэта найбольш актуальныя практычныя заданьні на сяньня ўсеае нашае эміграцыі. Да ажыццяўленьня гэ-тых заданьняў мы павінны безадкладна й прысту-піць.

чаюцца да іх «ударнікі» (г. зн. тыя, што жывуць дома, але спрыяюць партызанам) і выконваюць патрэбнае заданьне. Наагул-жа беларускія партызаны перайшлі на доўгае трываньне. У 1947 г. было пастаноўлена ашчаджаць людзей і народнае багацьце, а ўстрымацца ад непатрэбнага дражненьня савецкіх уладаў. Парты-заншчынай ня вызваліш народу ані краіны, а трэба чакаць ваіны і тады дзеіць... Робяцца толькі дробныя мясцовыя напады то тут, то там, каб прыпомніць балышавіком, што трэба езьдзіць асьцярожна й ў боль-шай кучы. Гэта так-жа добра й для насельніцтва, бо тады ня так наіскаюць з пастаўкамі. Як украдзе хто ў калгасе, дык звальваюць усё на партызанаў і сьпіс-ваюць «на ўбытак».

Што да назоваў, дык аддзелы карыстаюцца назовам камандзіра. Калі згіне камандзір, дык ягоны наступнік прыймае й ягоную мянушку. Шмат хацела прабірацца на Захад. Аднак у папярэднія гады гэтага не зрабілі, а цяпер на месцы можна лягчэй прахавацца, чымсьці йсьці сюды.

На заканчэньне камандзір заявіў: У нас там моцна чуецца збліжэньне ваіны. Абставіны зусім такія, як перад 22 чэрвеням 1941 г. Таксама масава пралітаюць самалёты ды на цягніках едзе многа ўсякага зьлезіва на Захад. Войска ўсюды многа. Адных сунуць сюды, другіх туды. Рух зусім падобны да тых часоў. Зразу-мела, мы хацелі-бы, каб хутчэй пачаўся запраўдны «рух», але, ведама, гэта не ад нас залежыць.

Падаў К-іч.

БЕЛАРУСАЎ ПЕРАСЯЛЯЮЦЬ У НЯМЕЧЧЫНУ

Часопіс «Тагэсшпігел» падае паведамленьне латвійскай газэты «Ціня» пра спэцыяльныя пляны Саветаў што да ўсходняй Нямеччыны. Згодна гэтае газэты, савецкі ўрад мае намер абдуоўваць усходнюю Нямеч-чыну пры помачы народаў СССР, а ў прыватнасьці прыбалтаў, беларусаў і ўкраінцаў, якія будуць перасе-леньны ў Нямеччыну. Яны маюць дапамагаць абдуоў-ваць нямецкую сельскую гаспадарку й прамысловасьць быццам таму, што работніцкія рэзэрвы Нямеччыны слабыя.

МАСКВА ХОЧА ЯШЧЭ ВЫКАРЫСТАЦЬ ГІТЛЕРА

Швайцарская газэта «Вохэн-Цайтунг», што выхо-дзіць у Цюрыху, нядаўна надрукавала цікавы артыкул пражываючага ў Амэрыцы д-ра Страсэра, які займаец-ца пытаньнем, ці жыве яшчэ Гітлер, ці не. Ён між ін-шым піша: «Гітлер памёр, бяссумліва памёр! У выда-дзенай ангельскай тайнай службай кнізе «Апошнія дні Гітлера» так ясна й з такімі дакладнымі довадамі апі-саная сьмерць Гітлера, што трэба толькі дзівіцца, як моцую паўставаць яшчэ сумляваньні ў самагубстве ня-мецкага дыктатара пасяля паяўленьня гэтае кнігі». Пасяля дасьледваньня прычынаў, што падтрымліва-юць у некаторых веру у тое, што Гітлер яшчэ жыве, прыходзіць Страсэр да цікавых вывадаў: Ён сьцьвяр-джае, што сумляваньні ў сьмерці Гітлера распаўсю-джваюцца толькі савецкімі крыніцамі. Пры гэтым ён цьгтуе справаздачу зь Лёнданскага часопісу «Каваль-кадэ» з 8 травня 1948 г. аб тым, што сам шэф НКВД Бэры праводзіў спэцыяльнае даходжаньне аб сьмерці Гітлера і на аснове дапрошаных 10.000 сьветкаў і іншых матарыялаў сьмерць гэтую сьцьвердзіў. Аднак дахо-джаньне Бэры, што займае 164 балоны, нідзе ня было апублікованае. Наадварот, Сталін і Молатаў у многіх сваіх заявах перад загранічнымі людзьмі выказвалі сваё сумляваньне ў сьмерці Гітлера. Гэтае захоўваньне Саветаў зьўляецца адзіным «аргументам», што магчы-ма Гітлер яшчэ жыве.

Дзеля якой-жа мэты пашыраюць Саветы фальшы-выя чуткі аб тым, што Гітлер яшчэ можа знаходзіцца сярод жывых? На гэтае пытаньне дае Страсэр на-ступны адказ: «У выпадку савецка-амэрыканскай вай-ны будзе старацца Масква паказаць фальшывага Гіт-лера, які заключыць новы саюз із Сталінам і зьвер-нецца да нямецкага народу з «гарачым» прызывам зма-гацца супраць «плютакратыі Захаду».

ХВАБРЫКА АТАМНАЕ ЭНЭРГІІ

(ТАЙНІЦЫ ВЯЛІЗАРНАГА ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА ПРАДПРЫЕМСТВА НАШАЕ ЭПОХІ)

Сакрэт атамнае бомбы, асабліва ейнага выпрадука-ваньня зьяўляецца сьняння пытаньнем, якое непакоіць і інтрыгуе ўвесь сьвет. Таксама многія ламаюць сабе галовы над тым, ці Саветы маюць ужо атамную бомбу, а калі не, то ці змогуць яе хутка мець. Каб хоць тро-хі кінучь сьвятла на гэтую тайніцу, падаём тут нека-торыя дадзеныя аб хвабрыках атамнае энэргіі ў За-дзіночаных Штатах Амэрыкі, узятыя з аднаго аўтары-тэтнага амэрыканскага часопісу. Аўтар падае толькі частку тых вестак, якія з гледзішча на вайсковую тай-ніцу можна выявіць. Але й гэтыя адкрываюць перад намі цэлае мноства нязначных дагэтуль фактаў, якія сьветчаць, што выпрадукаваньне атамнае энэргіі на-столькі скамплікаванае, прэцызыйнае й дарагое, што ў чытача паўстаюць зусім пажавныя сумлівы, ці Са-веты пры незавідным стане сваёй індустрыі наагул ма-юць магчымасьць выпрадукаваць сваю атамную бомбу.

Кіньма позірк на Оўк-Рыдж — у вадну з хвабрык аграмаднага праекту выкарыстаньня атамнае сілы. Пройдзем разам цераз браму ў добра ахраняную хваб-рыку, паложану глыбака ў горах Тэнсі. Панцыр, а-с-аджаныя паліцый, трымае варту ў браме. Брама злу-чаная радыятэфонам з галоўнай цэнтраляй хвабры-кі зь кожным цэнтрам ізалюваных ад сьве будынкаў. Сьпярша ўбачыце лябараторыю, частку цэнтральнага інстытуту досьледаў атамнага ядра. Яна складаецца із 150 вялізарных будынкаў. У вадным зь іх знаходзіцца атамная кіслата — цудоўнае вынаходніцтва, зь якім і пачалося атамнае стагодзьдзе. Уран, дабываны ў Амэ-рыцы, Бэльгііскім Ёнго і другіх мясцінах, прыбывае сюды пасяля рафінары ў выглядзе цяжкіх манэтаў у круглых, падобных да кішэннага гадзіныніка, кавал-ках. Гэты лоб можна свабодна яшчэ трымаць у руках, бо ён слаба радыяактыўны. Кускі гэтага лому апрацоў-ваюць далей, кладуць у печы з графіту, якія розьняц-ца ад іншых печоў чорным колерам, паліроўкай і вы-трымаласьцю. Паміж двух графітаў, якія ня маюць у сабе урану, кладзецца уран, трэцца і атрымюваецца кіслата.

ГАДАВІНІ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ ЛАТВІІ

18 лістапада сёлета латыскі народ сьвяткаваў ура-чыста дзень трыццатай гадавіны абвешчання сваёй гаспадарстваўскай незалежнасьці. 30 год таму 18 ліста-пада 1918 г. была абвешчаная незалежнасьць рэспуб-лікі Латвіі, якая за 20 год свайго існаваньня дасягнула значных посьпехаў ўва ўсіх галінах нацыянальнага, культурнага й эканамічнага жыцця. Ходам сусьвет-ных падзеяў і Латвія была захопленая балышавіцкім імперыялізмам, а яе лепшыя прадстаўнікі былі вы-сланыя балышавікамі на вынішчэньне або апынуліся на выгнаньні ды сьняня, вядучы змаганьне за сваё вы-зваленьне, сьвяткуюць трыццатую гадавіну сваёй неза-лежнасьці.

Беларусы сваім сябром па няшчасьці й суседзям жа-даюць посьпеху ў змаганьні і разам з латышамі ўзно-сяць кліч:

«Лай дзіво брыва «Латвія»

ВЫРАШАЛЬНЫЯ БАІ Ў КІТАІ

У правінцыі Сычоў, 300 ккм. на поўнач ад Нанкіну, разгарэліся цяпер найвялікшыя ў гісторыі Кітая баі паміж камуністамі і нацыянальным Кітаем. Па або-двух бакох прыймаюць ўдзел у баёх больш, чымсьці па поўмільёна жаўнераў. Агульна лічацца з фактам, што вынік гэтых баёў пастановіць аб лёсе кітайскай сталіцы — Нанкіне. Урадавая армія атрымала значныя падмацаваньні з паўдня з мэтай затрымаць атаку ка-муністых.

У сувязі з завастрэньнем палажэньня на фронце ўведзена ваеннае палажэньне на тэрыторыі паміж Нанкінам і Шанхаем.

17,5 МІЛЬЯРДАЎ КАШТАВАЎ ФРАНЦУСКІ ШТРАЙК

Штрайк вуглякопаў у Францыі збліжаецца ўжо да канца. Амэрыканскія спэцыялісты аблічаюць, што дзякуючы штрайку Францыя страціла 9 мільёнаў то-наў вугля і прыблізна 17 з палавінаю мільярдаў фран-каў. Гэтыя страты ня змогуць быць пакрытымі пра-дугледжаным да 30 ліпеня 1949 г. павялічэньнем да-ставаў паводля пляну Маршала.

У некаторых мясцовасьцях, за выключэньнем Каен і Бордо, трываюць яшчэ штрайкі партовых работнікаў. Дзеля гэтага караблі разладоўвае войска.

ШТРАЙК ПАРТОВЫХ РАБОТНІКАЎ У ЗША

У ўсходня-амэрыканскіх партох заштрайкавала 65.000 работнікаў, якія жадаюць павышэньня заработ-най платы на 50 цэнтаў у гадзіну. Гэты штрайк забля-каваў усе тавары, што мелі адплысьці ў Эўропу павод-ля пляну Маршала. Чыгуначныя прафэсійнальныя саюзы пастанавілі не перавозіць тых тавараў, якія прызначаныя на экспарт. Дзеля гэтага паўстаў праект высылаць тавары ў Эўропу цераз канадзкія парты.

Таксама і ў партох заходняга ўзбярэжжа ЗША штрайкуюць партовыя работнікі.

БАЛКАНСКАЕ ПЫТАНЬНЕ Ў ПАЛІТЫЧНАЙ КАМІСІІ ЗН

Палітычная камісія ЗН апошнім часам разглядала Балканскае пытаньне й прыняла ў гэтай справе чаты-ры рэзалюцыі. Першая рэзалюцыя, прынятая супраць галасоў славянскіх гаспадарстваў, дамагаецца далей-шага існаваньня Балканскай камісіі ЗН, якая павінна імкнуцца шукаць магчымасьцяў дзеля ўрэгуляваньня грэцкага канфлікту. Яна дамагаецца ад Альбаніі, Баў-гарыі й Югаславіі ня ўмешвацца ў нутраныя справы Грэцыі, але супрацоўнічаць з грэцкім урадам і Балкан-скай камісіяй. Другая рэзалюцыя між іншым дама-гаецца ад трох славянскіх гаспадарстваў навізаць ды-пляматычныя дачыненьні з Грэцыяй. Трэцяя рэзалью-цыя, якая была прынятая аднагалосна, прапануе бе-задкладнае скліканьне Балканскай канфэрэнцыі ў Па-рыжы. У чацьвертай аднагалосна пастанаўляецца, што грэцкія дзеці, якія з прычыны дамашняй ваіны апы-нуліся заганічай, павінны быць за пасярэдніцтвам Чырвонага Крыжа адасланыя назад у Грэцыю, калі зажадаюць гэтага іхныя сваякі.

МАРШАЛЬ АСТАНЕЦЦА

Міністар замежных справаў Маршаль запярэчыў па-шыраным чуткам, што быццам ён пастанавіў у буду-чым годзе пакінуць сваё становішча міністра замеж-ных справаў.

СПРАВЫ ДН

ЧАРГОВАЯ ПРЭСАВАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ ІРО

Ізноў з'ехаліся ў Бад-Кісінген выдаўцы і супрацоўнікі розных ДП-газет і журналаў, каб узяць удзел у чарговай прэсавай канфэрэнцыі ІРО дня 16.11.1948 г. Апрача іх у канфэрэнцыі ўдзельнічалі многія прадстаўнікі заакеанскіх дабрадзейных арганізацый, эміграцыйных місіяў Англіі і Аўстрыі, амэрыканскае арміі і шчыя.

Адчыняючы канфэрэнцыю сп. Фэдэр прадставіла сабраным новага шэфа аддзелу інфармацыі Г. Г. ІРО на амэр. зону сп. Ч. Рэйнэра, які і кіраваў далей канфэрэнцыяй. Перш за ўсё сп. Фок (Аддзел Рэпатрыяцыі і пераселення) даў адказы на пытаньні зьвязаныя з яго бранжаю, якая не бяз прычыны ўважаецца за найважнейшую ў Г. Гасподзе. На пачатак сп. Фок пацвердзіў і з радасьцю прывітаў ад імя ІРО пададзеную агенцтвам Дэна вестку аб тым, што савенкі ўрад вялікадушна задэкляраваў сваю гатовасьць прызнаць тым сем'ям ДП, якія захочуць вярнуцца на бацькаўшчыну, аднаразовую дапамогу ў 200 н. марак! Трэба спадзявацца, што нашыя ДП змогуць ужо належа ацаніць гэты гуманітарны шаг Саветаў... Далей было запэўнена, што ў канцы гэтага тыдня пачнецца інтэнзійная праца ў рамках закону аб эміграцыі 205 тысяч ДП у ЗША. Прадстаўнікі ДП-Камісіі Вашынгтон, амэр. службы здароўя, амэр. канзулятаў і дабрадзейных арганізацый ужо знаходзяцца на мясцох. У ДП-Камісію Франкфурт (філія камісіі вашынгтонскай) да 6.11.48 уплыло 1555 гарантыяў на працу і памешканьне ў ЗША. Ёсьць надзея, што і далей будзе ўплываць тыднёва яшчэ менш тысячы такіх гарантыяў. Тыя ДП, што пападуюць у

ЦІ ЛЁГКА ВЫЕХАЦЬ У АМЭРЫКУ?

Новы амэрыканскі закон, паводля якога мае быць прынята на працягу двух год 205.000 ДП у ЗША, быў спатканы большынё пераможцаў з пачуцьцём радасьці і надзеі. Не адзін у душы сказаў сабе: Напасьледак адкрылася магчымасьць пакінуць негасціннае Нямеччыну і разам зь ёй зьнішчаныя лягеры ДП! І таму многія, што былі наважылі эміграваць у іншыя краіны, або ўжо нават і распачалі стараньні для гэтага, адкінулі ранейшы плян ў надзеі папасьці ў ЗША.

Аднак у запраўднасьці справа не выглядае так проста, як некаторым можа здавацца. Перадсім агульны кантынгент 205.000 зьменьваецца на 185.000, калі возьмем пад увагу, што ў гэты лік уваходзяць: 1. 2.000 чэхаў — новых палітычных эмігрантаў пасьля саветызацыі Чэхаславаччыны, 2. 3.000 сірот ніжэй 16 год і 3. 15.000 тых асобаў — якія прыбылі ўжо раней у Амэрыку на часовыя побыты і хочучы там астацца на стала. Калі на гэтую лічбу 185.000 падзелім 800.000 ДП, што знаходзяцца ў Нямеччыне, Аўстрыі і Італіі, дык выйдзе, што нават менш чымсьці гэтыя чацьверты ДП зможа папасьці ў ЗША.

Але гэта яшчэ ўсё. Вялізарнай перашкодай для выезду ў ЗША зьяўляюцца каркаломныя фармальнасьці, якія гэтыя мусіць перамагчы. Каб выехаць у ЗША, то спачатку трэба атрымаць ад сваякоў, знаёмых ці якой-небудзь дабрадзейнай арганізацыі натарыяльна пасьветчаную гарантыю, што там будзе для яго запэўненае памешканьне і праца і што з гэтага памешканьня ня будзе выкінуты, а з працы зьвольнены амэрыканскі грамадзянін. Як лёгка дастаць такую гарантыю, можа сьветчыць выпадак з палякамі. Як ведама, палякі ў Амэрыцы зьяўляюцца найбольшай колькасна і найлепш зарганізаванай нацыянальнасьцю сярод усіх іншых нацыянальнасьцяў, што паходзяць з краінаў з-за жалезнай заслоны. Вось-жа амэрыканскія палякі спачатку прыабілі сваім суродзічам у Эўропе 70.000 такіх гарантыяў, цяпер зьнізілі гэтую колькасьць на 20.000, а дагэтуль паступіла такіх гарантыяў толькі 2.700.

Апрача гарантыяў, кандыдат на выезд у ЗША мусіць адказваць розным іншым вымогам, прадбачаным у законе, а галоўнае ён і ягоная сям'я павінны мець добрае здароўе.

Як ведама, закон прадбачыць перавезьці дапушчаны ў ЗША кантынгент ДП на працягу двух гадоў. Але ў практыцы няведама, ці будзе гэта выканана. Калі

ЗША, будучы карыстацца там усімі правамі амэр. грамадзянаў — у прыватнасьці-ж правам уступленьня ў прафэсійныя саюзы. Аказваецца, што ніводная з дзеючых у амэр. зоне ўрадавых місіяў на эміграцыі не выключае прыйма сем'яў. Толькі жэкая зь іх ставіць свае ўласныя ўмовы, на якія ІРО ня мае ўплыву. Адносна эміграцыі старыкоў, непрацаздольных, людзей з «непрактычнымі» прафэсіямі і г. д. было адзначана, што пры Галоўным Камітэце ІРО ў Жэнэве створаны адмысловы аддзел, які і займаецца разьвязкай гэтае цяжкае справы. Жэкая з зацікаўленых краін мае прыняць да сябе азначаны працэнт гэтае катэгорыі ДП. Наагул кажучы, ІРО намагаецца утрымаць сем'і ў цэласьці; на практыцы ўсё-ж трымаецца правіла індывідуальнага падыходу да жэкага ДП паасобку. Сіроты маюць наагул мала шансаў на эміграцыю — пакуль-што згаджаюцца прымаць іх толькі Вэльгія і ЗША (толькі індывідуальна, г. зн. калі ёсьць іменная гарантыя). Пераселенымі за акіян ДП апыкаюцца асобныя місіі ІРО, якія будучы прадаваць да чэрвеня 1950 г., калі выгасе мандат ІРО. За час ад чэрвеня 1948 г. да чэрвеня 1949 г. маюць пакінуць Нямеччыну 150.000 ДП.

Ці йснуе пэўнасьць, што ў выпадку міжнароднага крызісу ўсе ДП і ўцэкачы будучы сваечасова адтранспартаваныя з Нямеччыны? — У адказе на гэтае пытаньне было сьцьверджана, што ў такой сытуацыі адказнасьць за адтранспартаваньне ДП ня будзе нясыці ІРО, а амэр. армія.

Гр.

ўзяць пад увагу факт, што за папярэдні і бягучы месяц згодна закону мела выехаць 30.000, а ўзапраўднасьці выехала каля 800, дык мусіць паўстаць паважны сумляваньні адносна датрыманьня прадугледжанага тэрміну.

З усяго сказанага вывад ясны: далёка ня ўсе тыя, што жадаюць, змогуць выехаць у Амэрыку, а спасрод тых шчасьлівых, якім усё-ж такі ўдасца пралезьці цераз ігольнае вушка, многія будучы змушаны чакаць на гэтую радасную хвіліну два гады, а можа і болей. А доўгае прыбываньне ў Нямеччыне не зьяўляецца выгадным як з гледзішча на міжнароднае палажэньне, так і на тое, што лягеры і апека ІРО ня будучы доўгатрывалымі.

Дзеля гэтага тыя зь беларусаў, якія ня маюць вялікай надзеі на выезд у ЗША, павінны паважна задумацца аб выездзе ў іншыя краіны, куды можна папасьці скары і лягчэй. Цяпер шмат краінаў шырака адкрывае свае дзьверы перад ДП і ніводная з іх ня робіць ужо ніякіх аграічэньняў ані выключэньняў для беларусаў. Вяручы пад увагу нашыя нацыянальна-грамадзкія патрэбы і ўмовы жыцьця і працы, з заакеанскіх краінаў мы рэкамендуем нашым суродзічам Аргентыну і Канаду, а з Эўрапэйскіх — Ангельшчыну і Францыю.

А. М.

УЗМАЦЕНЬНЕ ЭМІГРАЦЫЙНАЙ АКЦЫІ

Апошнім часам цэлы рад краінаў, што ўжо прынялі пэўную колькасьць ДП, аднавілі і пашырылі прыём новых эмігрантаў, некаторыя-ж іншыя краіны ўпяршыню адкрылі свае дзьверы перад жыхарамі лягераў ДП.

І так эміграцыйныя органы ІРО абвесьцілі аб прыёме ДП наступнымі краінамі:

1. **Аўстралія** прыймае беларусаў, балтаў, палякаў, чэхаў, украінцаў, югаславаў і жыдоў, але гэтых апошніх толькі нежанатых.
2. **Вэльгія** прыймае ўсе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў.
3. **Бразылія** — усе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў.
4. **Чылі** — усе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў, мадэраў, украінцаў, армянаў і сырыяцаў.
5. **Ангельшчына** — усе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў і расейцаў.

Людзі працавалі пры гэтых магнітах у гумовых ботах, а прылады трэба было рабіць з антымагнэтычных мэталюў — інакш вырывава іх з рук. Быў збудаваны электронны гадзіннік — штопар, які лавіў рух часткі атому ў мільярднай частцы сэкунды. Улепшаная была вага да тае ступені, што яна здольная была зважыць мільярдную частку міліграма (адзін міліграм раўняецца вазе прыблізна крыльля аднаго матылька).

Розныя фірмы далі 250.000 радыёвых лампаў зусім новых тыпаў, якія ўпяршыню былі ўжытыя. Тут знаходзіцца найбольшая дагэтуль збудаваная паравая машына. Яе гэнэратары маюць большую сілу, чымсьці ўсіх на сьвечце разам.

За другім ланцугом гораў ляжыць К 25, апошняя з усіх хвабрыкаў. Тут у газавых камэрах адбываецца апошняя стадыя выпрацоўкі атамнае матэрыі. Сярод 70 будынкаў зьвяртае на сябе ўвагу галоўны будынак пад адным дахам у выглядзе падковы. Ён зьяўляецца чатырохпавярховым, 2,5 км. даўжынй і 120 м. шырыні. Напасьледак бачым пабочны завод, у 4 разы меншы. Абодвы заводы поўныя машынаў такіх прэцызійных, як мікраскоп. Яны служаць пры дабываньні большай колькасьці ізатопаў 235 із злучэньнем урану.

К 25 мае 100.000 кантрольных гадзіннікаў і 12.000 км. трубных праводуў. Уран сыяраша пераводзіцца ў газ, а пасьля ізноў у цвёрдую матэрыю.

Запраўднае разьбіцьцё атамнаў магчымае таму, што газ праходзіць праз пакрыву з тысячамі розных дыюраў. Жэкая дзьора мае мільярды дыюраў, якія зьяўляюцца меншымі за двух мільённую частку мілімэтра. Пакрыва гэтая можа пераносіць нязвычайны ціск. Жэкая дзьора павінна мець сілу паравога молату і дакладнасьць мікраскопа. Такіх апаратаў дагэтуль немагчыма было нат сабе ўявіць. Акружаючыя трубныя праводы не павінны мець ніякіх магчымасьцяў узрыву, хаця уран у газавым выглядзе ўзрываецца толькі пры высокай тэмпературы. Усю гэтую праблему разьвязала хімічная індустрыя. Таксама і ніваньне мусіла базавацца на найнавейшых досьледах. Хвабрыкі паравлаваў, хвабрыкі катлоў і прадукцыі нерэжаваечай сталі выкарысталі свае найнавейшыя мэтады і разьвілі 14 новых працэсаў ніваньня. Вяз гэтага пад-

СВЯТОЙ + ПАМЯЦІ

Васіль Шэйчук, жыхар беларускага лягера ў Остэргофэне, 15 лістапада 1948 г. у веку 57 год адыйшоў на вечны супакой, пакінуўшы жонку, двух малых сыноў і ўзрослую дачку, а 18 лістапада быў урачыста пахаваны з удзелам усяго лягернага насельніцтва на нямецкім магільніку ў Остэргофэне.

Васіль Шэйчук — гэта ціхі і сумленны беларускі селянін з Косаўшчыны, злая доля якога, як і большыні беларускіх сялянцаў, была заўсёднай спадарожніцай ягонага жыцьця. Будучы яшчэ ў роднай вёсцы, страціў трох сваіх сыноў і бліжэйшых сваякоў, якія былі замардаваны камуністычнымі бандамі, а таксама й ён сам быў імі пераследаваны. Потым той-жа злы лёс кінуў яго ізь сям'ёй на чужыну, дзе таксама змушаны быў зносіць голад, здзек і паняверку. Перад двума гадамі апынуўся ў беларускім лягеры ў Остэргофэне сярод сваіх суродзічаў. Але й тут апошнімі месяцамі не знайшоў зразуменьня і патрэбнага яму падтрыманьня ад тых, ад каго гэта выключна залежала.

Няхай тады гэтая чужая, хоць ня родная зямля, будзе яму пухам!

ХВЕДАР ІЛЬЯШЭВІЧ

У вапошнім нумары «Бацькаўшчыны» мы падалі вестку аб сьмерці беларускага паэты Хведара Ільяшэвіча, які трагічна загінуў 7 лістапада сёлета.

Ільяшэвіч быў ведамым беларускім паэтам, які перад вайною выдаў некалькі зборнікаў сваіх вершаў, што адзначаліся няштодзённым мастацкім узроўнем. Таксама пісаў ён апазданы і займаўся публіцыстычнай і пэдагагічнай працай. Апрача гэтага перад вайною і падчас вайны браў ён жывы ўдзел у беларускай грамадзкай працы. Асаблівай ягонай заслугай было ажыўленьне беларускага нацыянальнага руху ў Бела-сточчыне за часоў нямецкае акупацыі. Стоячы на чале Згуртаваньня Беларускай Бела-сточчыны, як старшыня ягоны, і актыўна працуючы ў Бела-сточкай беларускай газэце «Новая Дарога», Ільяшэвіч у вялікай меры прычыніўся да зацывізаньня ўсяго беларускага сьведамага элемэнта на найбольш заходняй ўскайне нашдэ Бацькаўшчыны і да абароны беларускага насельніцтва Бела-сточчыны перад палінізацыйнай акцыяй, моцна праводжанай у той час.

На працягу апошніх пару год Ільяшэвіч, нажал, дзякуючы цяжкаму палажэньню, сямейнай трагэдыі і слабасьцім свайго характару, стаўся ахвярай варожых беларускаму нацыянальна-вызвольнаму руху дзейнікаў, якія бессаромліва выкарыстоўвалі ягоныя здольнасьці для сваіх антыбеларускіх мэтаў. Гэта быў нязвычайна трагічны пэрыяд у жыцьці Ільяшэвіча, ня менш трагічны, чымсьці і ягоны сьмерць.

Таму на гэтым месцы ўшаноўваем памяць Ільяшэвіча, як паэта і грамадзяніна ў мінуласьці, калі ён ахвярна і непахісна змагаўся за беларускія нацыянальныя ідэалы.

НАСТУПНІК АНГЕЛЬСКАГА ТРОНУ

У ангельскай прынцыпс Альбэты нарадзіўся ў нядзель 14 лістапада сын. З гэтае нагоды ангельскі народ маніфэставаў у гэты дзень вялікую радасьць. Тытул дзіцяці будзе наступны: Яго Каралеўская Вялікасьць Князь Эдынбургу.

7. **Францыя** — усе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў.

8. **Вэнэцуэля** — усе нацыянальнасьці за выключэньнем жыдоў.

Як ведама, Аўстралія падчас апошняга набору ня прыймала беларусаў. Тады Беларускае Нацыянальнае Камітэ зрабіў адпаведны і абрунтаваны захады перад аўстралііскім ўрадам, у выніку якіх беларусы могуць цяпер свабодна ехаць і ў гэтую краіну. Такім чынам ніводная краіна, якая прымае да сябе ДП, ня робіць аніякіх аграічэньняў для беларусаў. Таму трэба ўважаць за груба наўныя і фальшывыя, а з гледзішча нацыянальнага і шкоднай меркаваньня некаторых беларусаў, якія запісваюцца палякамі ў надзеі, што дзякуючы гэтаму хутчэй выэміграуюць.

Таму якраз Оўк-Рыдж дае магчымасьць кінуць по-зірк у будучыню. Аднаго дня можа зьмяніцца жыцьцё жэкага з нас, ня гледзячы на тое, дзе мы знаходзімся і што робім. Чалавечтва жыло дагэтуль дзякуючы сонечнай энэргіі. Наше цела працуе дзякуючы тэй сіле, якую пасылае нам сонца. Таму нас можна назваць «сонечнымі машынамі». Гэтае самае адносіцца і да прамысловасьці, працуючай пры дапамозе сонечнай энэргіі, захаванай у вуглі і нафце. Гэтая энэргія вільзалецца, калі адбіраем цяпло ад вугля і нафты, каб прымяніць яго, як сілу. 2 сьнежня 1942 г. чалавек атрымаў новую сілу, у пяршыню незалежную ад сонца — атамную энэргію. Гэтая новая сіла ў нязмернай колькасьці захаваная ў элемэнтах урану і тору. Калісьці гэтыя элемэенты магчыма будучы выконваць нашу працу.

Цэлая армія тэхнікаў і вучоных занятая сяньня над плянаваньнем новых хвабрыкаў атамнае сілы. Гэта цяжкае і нязвычайна дарагое заданьне, але над ягонай разьвязкай ідзе інтэнсійная праца і магчыма раней будучы вынікі, чымсьці чакаецца. Жэкая будучы атамны завод у ЗША, Канадзе ці Вялікабрытаніі будзе так пабудаваны, што дасьць энэргію для мірных мэтаў ці для атамных бомбаў. У будучыні замяняць яны электрастанцыі, што працуюць на дарагім вуглі, а атамнае паліва вагою адзін фунт лёгка давезьці да далёкіх хвабрыкаў. Вязумоўна ніхто ня будзе езьдзіць у атамнай аўтамашыне ці самалёце, бо стаіць на перашкодзе небясьпека ад радыяактыўных праменьняў. Атам, як самастойная сілавая крыніца, адкрывае ў будучыні вялікае разьвіцьцё індустрыі, медыцыны, сельскае гаспадаркі і інш.

Што датычыцца прадукцыі атамных бомбаў, дык ужо ідзе мова аб вырабе атамных супар-бомбаў. Спадзяюцца, што ўжо больш ня будзе прымененая атамная бомба, якая была скінутая на Японію, але новая бомба, выбух якой створыць цяпляню вышэйшую за цяпляню сонца. Гэтая цяпляня выкліча нязвычайную рэакцыю ў кіслародзе паветра. Сто, а магчыма і тысяч разоў будзе большы і сільнейшы ўзрыв ад такой бомбы, чымсьці ад тэй, што ўпала на японскі горад Гірошыма.

Змагаром за Беларусь

(ПАМЯТНІК ЗАГІНУЎШЫМ БЕЛАРУСАМ У МІТЭНВАЛЬДЗЕ)

У канцы лістапада сёлета сярод моладзі нашага лігера паўстала думка пабудаваць памятник усім загінуўшым за волю і незалежнасць Беларусі. Сьпярша мы думалі пабудаваць просты крыж з таблічкай, на якой быў-бы напіс, абазначаючы мэту пабудовы гэтага крыжа. Гэта тым больш, што такі самы крыж ужо пабудувалі ў блізіні нашага лягера ў украінцы.

28 кастрычніка быў сабраны сход актыву, на якім, пасля дакладнага абмеркавання, было пастаноўлена пабудаваць ня просты крыж, але хоць скромны памятник з бэтону, тым больш, што выдаткі на цэмент мала перавышалі выдаткі на дрэва, бляху і г. д. Іншага-ж матэрыялу мы маем дастаткова з узарваных нямецкіх бункераў.

На гэтым сходзе быў выбраны камітэт пабудовы, які неадкладна прыступіў да працы. У працягу некалькіх дзён мы ўжо мелі назавад пабудову і неабходны матэрыял. Адрозна-ж пасля гэтага пачалася сама пабудова. У працы прымала галоўны ўдзел моладзь пры пэўнай падтрымцы і старэйшага грамадзянства. Праўда, не абыйшлося без труднасцяў, але на сьняжнішні дзень памятник ужо амаль гатовы.

НІВОДЗІН БЕЛАРУС НЕ ПАВІНЕН ЗАГУБІЦА

Беларуская эміграцыя, што ў сувязі з паўторнай акупацыяй Беларусі маскоўскім балышавізмам апынулася сяньня на чужыне, зьяўляецца расцярпанай даслоўна ўва ўсіх пяці частках свету. Найбольшае згортванне беларускіх выгнанцаў у Нямеччыне сяньня паступова пачынае зьмяняцца ў сувязі з ажыўленым працэсам эміграцыі ў іншыя краіны.

У сувязі з гэтым перад беларускімі арганізацыямі як у Нямеччыне, так і ў кожнай іншай краіне, дзе ёсць ужо ці куды яшчэ прыбудзе пэўная колькасць беларусаў, паяўляюцца новыя і вельмі сур'ёзныя заданні. Ходзіць іменна аб тое, каб падчас гэтага эміграцыйнага акцыі нашыя людзі ня згубілі між сабою сувязі і каб гэтым самым не загубіліся ў этнічна чужым моры пэўная колькасць нашых суродзічаў.

Не сакрэт, што дзякуючы многім залежным і незалежным ад нас абставінам мы і так згубілі ўжо вялікую колькасць нашых людзей як у Нямеччыне, так і ў іншых эўрапейскіх краінах. Нацыянальна нясьведомы і мала сьведомы элемент з прычыны нашай пасыўнасці, недастатковай арганізаванасці і вонкавых абставінаў хутка падаў пад апеку чужынцаў і растуціў у чужой нам масе. Усюды робяцца старанні вярнуць хоць частку нашых людзей у свае асяроддзі і ўратаваць іх ад нацыянальнае смерці. Згары трэба аднак сказаць, што, ня глядзячы на ўсякія высілкі, большыня гэтых беларусаў для нашае нацыянальнае справы ўжо страчана.

„ЗМАГАНЬНЕ“ І ЗМАГАНЬНЕ

Гэх! Карыкатурысты нарысаваў Молатава і Маршала на дуэлі. У руках абодвух не мячы, а галінкі міру. Гэх! гэх! — хлещуцца два дуэлістыя аліўнымі галінкамі.

Няма міру, а ёсць халодная вайна. Хто хоча вайны? Нат беларускія эмігранты, каторы ўжо год гібеючы пад праклятым імем «дыпі», баяцца яе. Усё прадумана, разважана і ня знойдзена іншага выхаду для людскога жыцця эміграцыі, як праз вайну. Толькі вайна можа даць вызваленне Беларусі і зварот на бацькаўшчыну. Аднак і беларусы ня хочуць вайны.

Але што можа шэры чалавек супраць клічу: «адзін цар і адно царства»? Ня могуць існаваць два сьветы на адным сьвеце. Няма месца на зямлі для двух сусьветных ідэяў. Яны ня могуць ужыцца, ня могуць паразумецца. З аліўкавым сымбалам міру з крыкам супраць «пабудхторнікаў» да вайны кідаецца Молатаў, каб сьмяротна ўдарыць свайго ворага-дуэлістага.

Вайна ўжо ёсць. Толькі яшчэ не пастаўленая апошняя пешка, апошняя казырная двойка.

Дарота Томсон папярэджае перад зданьнем «аднаго сьвету». Камунізм можа быць і ў іншай форме: астрог. У востразе роўныя правы, ежа, бясьпека, «права на працу». Дзяржава аплуецца астражнікам-взянем. Закон прызнае роўныя правы астражнікаў, а дырэктар вязьніцы — галоўны іх інтэрпрэтатар. Аднак астражнікі рызыкуюць жыцьцём, ломяць замкі, каб толькі вырвацца з астрогу да жыцця.

Што можна дакінуць да гэтага параўнаньня? Хіба адно: дагоў астрог для народаў.

Людзі павінны мець волю самі сабе будаваць жыццё. Не «адзін сьвет», а мільёны будаваных вольнай волі мільёнаў адзінак.

Здаецца так простае і зразумелае права кажнага чалавека на вольнае жыццё. Ніхто ня хоча, каб ім камандавалі, як ён мае ўкладаць сваё жыццё. Бадай абыйкава павінна быць людзям, ці мая жонка прыгожая, ці не, добрая, ці злая для мяне. Аднак навет у такую драбніцу людзі нос садзяць. Якраз дзеля жаданьня добра нішчаць сямейнае шчасьце іншых. Стараюцца на свой спосаб улажыць усе справы іншых.

Здаецца няма між беларускімі сялянамі ніводнага загібелага пажадальніка калгасаў. Калгасная сыстэма так ненавісная вольнаму селяніну, як астрог. Аднак ці між беларускімі, «палітыкамі» няма такіх, жадаючых прынесці «шчасьце» селяніну ў волі на калгасы? Ня ўжо ў лёгцы можна пагадзіць паняцце астрогу з вольнай волі быць астражнікам? Гэта здараецца між людзьмі. Вываюць асобы, што дабравольна замыкаюцца ў вострогу дзеля службы вышэйшым ідэям, або дзеля хваробы розуму. Але аб нармальным селяніне нельга так думаць.

Здаецца няма між беларускімі інтэлігентамі такога, які дабравольна зрокся-б сваіх паняццяў і пераконаньняў аб дабрах ды слухаў накінутага іншым пагляду з «аднаго сьвету». Аднак ці між беларускімі «палітыкамі» няма такіх, жадаючых ашчаслівіць Беларусь моцнай уладай адзінкі, партыі, ці хаця-б лепшых патрыётаў? Няўжо можна лярвічна звязаць паняцце вольнай Беларусі з партыяй, накідаючай сваю волю ўсяму насельніцтву.

Не прарочу — ёсць розніца між Панамарэнкам і Ермачэнкам, але ня мала і падабенстваў. Раўняць іх нельга аднак з сабою ўжо хаця-б дзеля таго, што партыя Панамарэнкі «непамыльная».

Памятник будзе ў форме абеліска з вайсковым крыжам і напісам у беларускай і нямецкай мове: «Змагаром за волю Беларусі — у 28-ую гадавіну Слуцкага паўстаньня».

Пасьвячэньне памятнага адбудзецца 27 лістапада. Ужо разасланыя запысы на ўрачыстасць беларускім арганізацыям і ўстановам. Толькі напэўна іхны ўдзел у нашай скромнай урачыстасці будзе сымбалічны, бо ў сьняжнішні цяжкія часы трудна дабрацца да нас.

Пішучы ўсё гэта, трудна не адзначыць самаахвярнай працы галоўнага выканальніка гэтага памятнага сп. К. А., які, не шкадуючы ні сілаў ні часу, першым зьяўляўся на працу і апошнім зь яе адходзіў.

Гэтым скромным памятнікам мы хочам даказаць, як нам дарагія тыя, што памерлі, каб жыла Беларусь, і прысягаем на іх кроў, што будзем непахісна змагацца з усімі, хто сяньня панявольвае або прыгатаўляе пляны панявольвання нашай дарагой Бацькаўшчыны Беларусі.

В. С.

Дзеля гэтага з тым большаю ўвагаю павінны мы старацца, каб прынамсі ўвесь наш сьведомы элемент у далейшым затрымаў пры сабе, стала мець зь ім арганізацыйную сувязь і падзьдэргываць у ім беларускі нацыянальны дух.

Гэтае вялікае і адказнае заданьне павінны ўзяць на сябе нашыя цэнтральныя арганізацыі, як Беларускі Нацыянальны Камітэт у Нямеччыне і такія-ж арганізацыі ў іншых краінах, а ў першую чаргу Цэнтральнае Ўсебеларускае Эміграцыйнае Прадстаўніцтва, што ў хуткім часе мае заснавацца. Усе гэтыя арганізацыі павінны весці ў сябе дакладную картатэку ўсіх беларусаў, знаходзіцца зь імі ў сталой лучнасці і прыцягваць іх да беларускай нацыянальнай працы. Вялікую ролю можа і павінна згуляць у гэтым нашая прэса, якая мусіць стацца жывым і сталым узаемным лучнікам паміж усімі беларускімі эмігрантамі з аднаго боку, і між нашымі цэнтральнымі арганізацыямі і усей беларускай эміграцыйнай масай — з другога.

Наагул каратка закранутая тут пытаньне зьяўляецца вельмі важным, а ў сьняжнішні час ажыўленай эміграцыйнай акцыі бадай што найважнейшым спасрод іншых пытаньняў нашага эміграцыйнага жыцця. А таму неабходна ўжо цяпер канкрэтна і практычна праводзіць яго ў жыццё. «Не павінен загубіцца неводзін беларус!» — павінна стацца сяньня лэзунгам усіх нашых арганізацыяў і кажнага актывнага беларускага працаўніка.

С. Сініца.

Паведамленьне

УНІВЭРСЫТЭТ ЦЭНТРАЛЬНАЙ ЭЎРОПЫ

Фэдэральны Клюб Сярэдня-Ўсходняй Эўропы ў Лёндане ўзяў на сябе ініцыятыву распачаць стараньні аб адчыненні сярэдняэўрапейскага ўнівэрсытэту ў Заднічочаных Штатах Амэрыкі, які называўся-б — Цэнтральнаэўрапейская Ўнівэрсытэцкая Калегія. Ўнівэрсытэт быў-бы прызначаны для студыючай моладзі й навуковых працаўнікоў, якія паходзяць з акупаваных балышавікамі краёў сярэдняй і ўсходняй Эўропы. На ўнівэрсытэце маглі-б студыяваць ад 3 да 4 тысячаў студэнтаў і знайсці працу ад 400 да 500 прафэсараў і дацэнтаў розных нацыянальнасцяў. Гэта мусілі-б быць такія асобы спасрод ДП, якія адказваюць варункам вызміраваньня ў ЗША згодна 205-ці тысячнаму кантынгенту. Ня выключана, што ў рамках агульнага кантынгенту эмігрантаў у ЗША ўдасца дабіцца таго, што студэнты і прафэсары прафэсарскі персанал дзя гэтага ўнівэрсытэту змогуць выехаць у ЗША зарганізаваным парадкам.

Дзеля гэтага рэдакцыя «Бацькаўшчыны» на просьбу беларускіх прадстаўнікоў Фэдэральнага Клубу Сярэдня-Ўсходняй Эўропы ў Нямеччыне звяртаецца да зацікаўленых у гэтай справе беларусаў у Нямеччыне з наступнымі просьбамі:

1. Прысылаць у Рэдакцыю «Бацькаўшчыны» імёны, прозьвішчы, чыслы нараджэньня беларускіх прафэсараў, дацэнтаў і асыстэнтаў з зазначэньнем іхнае галіны веды й ступені веданьня ангельскае мовы або іншае мовы, у якой яны маглі-б выкладаць.

2. Імёны прозьвішчы, чыслы нараджэньня й адрасы студэнтаў з зазначэньнем, якія галіны веды яны хацелі-б студыяваць у ЗША.

Гэтыя дадзеныя Рэдакцыя патрабуе мець найпазней да 15 сьнежня 1948 г.

НАШЫЯ СКАЎТЫ ВІТАЮЦЬ ДЫРЭКТАРА ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНАГА БЮРА

9 лістапада сёлета ў Нюрнбэргу адбылася вялікая скаўцкая ўрачыстасць — спатканьне скаўтаў з Дырэктарам Інтэрнацыянальнага Бюра ў Лёндане палкоўнікам Уільсонам. На ўрачыстасць прыбылі дэлегацыі скаўцкае моладзі ад усіх нацыянальных групаў Рэгенсбургскай акругі, сярод якіх была і беларуская дэлегацыя на чале з Галоўным Кіраўніком беларускіх скаўтаў. Пасля афіцыйнага прывітаньня кіраўнікамі розных нацыянальных групаў адбылася сустрэча на лясной палане моладзі з дастойным тасьцём. Паказы скаўцкіх спраўнасьцяў, скаўцкія й нацыянальныя песні зляжыліся на праграму сустрэчы. Нашыя скаўты пры наведаньні палк. Уільсонам іхнага табору ўручылі яму па мастацку выкананым падарункам. Позна вечарам закончылася ўрачыстасць і нашая моладзь з паднятым настроем і роднай песняй развіталася з моладзьдзю іншых нацыянальнасцяў, вяртаючыся да сваіх адзінак. Падобнае спатканьне скаўцкай моладзі, а ў тым ліку і нашай з ангельскае зоны адбылося 16 лістапада ў Гановэры.

Скаўт.

ДА СУРОДЗІЧАЎ У НЯМЭЧЧЫНЕ

Дзякуючы «Бацькаўшчыне», разыйшлася папулярнасьць майго адрэсу ў Нямеччыне і інш. краінах Эўропы, што плывуць да мяне лісты, на каторыя часамі немагчыма даць адказаў. Лісты ёсць рознага зместу: адзін просіць знайсці яму дзядзьку, другі цётку, трэці брата, свата, а то каб памог яму самому прыехаць сюды ў Канаду і т. д. У адказ на гэта я апішу крыху аб нашай дзейнасьці й нашых магчымасцях.

Мае Даражэньнікі! Я сам такі, як і Вы. Мяне зусім маладога лёс выкінуў з Бацькаўшчыны, ад маіх бацькоў і малодшых яшчэ ад мяне братоў і сёстраў, яшчэ ў 1939 годзе. Дагэтуль аб іх нічога ня знаю і хаця спадзяюся, што ня ў лепшым палажэньні знаходзяцца яны ад Вас, але памагчы ім не магу.

Сам я ад гэтага часу прайшоў турмы, сьбірскай тайгі, перскія скалы, ірацкую сыякоту, зьмерыў уздоўж і ўпоперак Сьвятую Землю — Палестыну, зьведаў эгіпцкія піраміды і трафіў у «сонечную» Італію. Тут прышлося здабываць крпасьці. Монтэ-Касіно, Анкону і горы Апэніны. У канцы 1946 году, перакінуўся ў прасторную Канаду. Тут так-жа ня скончылася жыцьцё «цыганскае», бо ўжо ў працягу 2-х гадоў «зьмерыў» і Канаду ўздоўж і ўпоперак... А такая «турыстыка» кожнаму каштуе здароўе, нервы і грошы.

Цераз гэта вельмі добра разумею і спачуваю Вашаму палажэньню, але памагчы ёсць немагчыма, апроч удзяленьня інфармацыяў аб жыцці і парадку ў гэтай краіне.

Мы тут у Канадзе арганізацыі сваеі яшчэ ня маем, бо старая эміграцыя «расплылася» на прасторах Канады. Новая эміграцыя прыбыла такімі самымі дарогамі і тым самым часам, як я апісаў аб сабе. Да таго нязначная колькасць нас тут ёсць. Дык цераз гэта як адзінакі арганізавацца выдываньнем адзінага тут беларускага часопісу, распаўсюджваем здаровую беларускую сьведомасць і з «носу па грошы» складаем на дапамогу студэнтам беларусам, на падтрыманьне адзінай друкаванай беларускай газэты «Бацькаўшчыны» і крыху для хворых беларусаў у шпіталі ў Нямеччыне ў Бад Мюндэн. Вось гэта ўсё, што мы можам.

Думаю што ясна кожнаму, якая нашая дзейнасьць і нашы магчымасці.

З пашанай Я. Пігушка.

ШУКАЮЦЬ

Кошт абвестак — 10 фэнігаў за кажнае слова. Аплата наперад.

Варанэцкага Уладыслава, які прабывае ў Амэрыканскай зоне Нямеччыны — Шклярэўскі І.

Брата Дварэцкага Сяргея з пад Радашкавіч — брат Дварэцкі Пётра.

Весткі прысылаць на Адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам або ініцыяламі аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

Whiteruthenian Weekly, "The Fatherland"
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 20 July 48.
Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Licensee: Wladimir Bortnik.
Edited by: Whiteruthenian National Committee.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Püttrichstraße 2a.